

Tekniska nämnden

Tilläggsanslag - Visby vattenverk ombyggnation

Förslag till beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att ansöka om tilläggsanslag om 125 miljoner kronor i investeringsbudget för projekt ombyggnation av Visby vattenverk.
2. Tekniska nämnden ger teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att starta tilläggprojekt enligt förvaltningens beskrivning.
3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Som en del i Visby framtida vattenförsörjning är ombyggnationen av Visby Södra Vattenverk (VSVV) ett steg i att trygga befintlig vattenproduktion avseende råvattenkvaliteten och delvis kvantitet, samt möjliggöra framtida dricksvattenproduktion till Visby med omnejd i sin helhet. Ombyggnationen av Visby södra vattenverk ska ersätta de tillfälliga vattenverken som uppfördes under 2024.

På grund av förändrade förutsättningar i dricksvattenproduktionen och kraftiga avvikelser i dricksvattenkvaliteten i Visby, parallellt med att VSVV vattenverk byggs om, behövs ytterligare anpassning av dricksvattenprocesserna i Visby. De första åtgärderna är på plats, vilket möjliggjorde hävning av kokningsrekommendationerna i januari 2026. Planerade underhåll och åtgärder fortlöper i led med detta. Ett reviderat analysarbete visar dock att ytterligare behov av barriär/rening krävs för att kunna uppnå fullgod dricksvattensäkerhet och full kapacitet med befintliga råvattentillgångar. Att tillföra barriärer kräver dock att en ny process etableras i en ny byggnad. Detta skulle även minska kvalitetsvariationerna på dricksvattnet mellan vattenverken och därmed även i ledningsnätet.

Föreslagen åtgärd följer inte det inriktningsbeslut som togs i tekniska nämnden 2023-01-31 §19 eller det beslut som togs 2024-05-29 §104 avseende genomförande av projektet. Kostnaderna för projektet ligger utanför den investeringsram som finns beslutad i mål- och budget 2026-2028 för Visby vattenförsörjning. Åtgärden ryms således inte inom gällande projektbudget för VSVV, men den bedöms ändå vara nödvändig och akut att genomföra för att säkerställa dricksvattenkvaliteten och tillräckligt med vatten för Visby.

1 (4)

Ärendebeskrivning

Ursprunglig omfattning av projekt **Visby Södra vattenverk (VSVV):**

Att fortsätta utveckla platsen på VSVV bedöms ge bäst förutsättningar ur ett sammantaget perspektiv avseende tid, kostnad och driftsäkerhet.

Syftet är att trygga dricksvattenproduktion från befintliga vattentillgångar, och på platsen kan man nyttja befintlig infrastruktur mot distributionsnät, befintliga reservoarer, utveckla infrastrukturen mellan tillkommande och befintliga vattentillgångar och slutligen bygga en redundans mellan anläggningarna som utgör Visby dricksvattenproduktion.

Projektet delades upp i tre huvuddelar (i projektet benämns de H1, H2 och H3) och motsvarar grovt beskrivet de separata byggnaderna som uppförs. Arbetena påbörjades under andra kvartalet 2024 med beräknat slutdatum i tredje kvartalet 2028. Det tillfälliga vattenverket, som uppfördes under 2024, kan avvecklas när ombyggnationen står klar.

Tilläggsprojekt:

Under tiden då projekteringen av VSVV genomfördes upptäcktes brister i vattenkvaliteten i Visby. För att kunna uppnå målet med ombyggnationen av VSVV behövs därför ytterligare åtgärder för att uppnå målet att säkra kvalitet och kvantitet i Visbys dricksvatten. Åtgärden benämns H4 och är tillfällig. Det betyder att den behövs fram tills att VSVV står klart samt tills dess att ett nytt vattenverk (med en ny råvattentäkt) finns på plats i norra Visby. Beslut om det senare bedöms kunna tas i första halvan av 2026 och därför behövs en livslängd på 10 år för åtgärderna.

Åtgärden (H4) omfattar en extra barriär i form av ultrafilter samt kompletterande kemikaliehantering och uppförs på Visby Norra vattenverk. Barriären är nödvändig för att kunna hantera det råvatten som uppstår vid en oväntad händelse, under sommarsäsong eller vid långvarig torrperiod och samtidigt kunna hålla en hög produktionskapacitet i systemet. Även en renovering av befintliga processsteg i Ozonverket behövs i samband med den nya barriären.

Utan ovanstående åtgärder så kommer vattnet från VSVV blandas med ett vatten som har otillräckliga barriärer och projektet riskerar då att misslyckas med att uppnå sina effektmål.

För att få barriären på plats snabbast möjligt är det möjligt att hyra färdiga filter fram tills att det går att få fram fasta Ultrafilter. Det bedöms ta ca 1 år och kräver i så fall utrustning i form av containrar, liknande de som är installerade i de tillfälliga verken från 2024. Till skillnad från det verket så byggs här ett klimatskal/processhall för att hålla kostnaderna nere i ett livscykelperspektiv, få en god arbetsmiljö, möjliggöra driftoptimering samt för att uppfylla krav på skalskydd och kommunikationssäkerhet.

När processen (ultrafiltren) avvecklas kan processhallen användas som fordonshall och lager i enlighet med en redan framtagna utvecklingsplan för fastigheten. En stor del av processutrustningen kan också återanvändas i det permanenta verket och som reservdelar. Med det i åtanke minimeras ”onödiga investeringar”.

Bedömning

Barn- och genusperspektiv – Säkerställer framtida dricksvattenkvalitet för kommande generationer så att barn och ungdomar kan få god tillgång till ett säkert dricksvatten. I projektet kommer möjligheterna att kunna ha utställning i området för att sprida kunskap om vattnets väg till kranen ses över.

Landsbygdsperspektiv – Besökare är en stor inkomstkälla för hela Gotland, skapar många arbetstillfällen och möjliggör egenföretagande och verksamheter över hela ön under ett gemensamt starkt varumärke. VA- och avfallsavdelningen skapar förutsättningar för en fortsatt utveckling och möjliggörande av nybyggnation, samt att täcka behovet för besöksnäringen över hela ön.

Ekonomisk konsekvensanalys – Tilldelad budget för projektet VSVV är 325 000 000 kronor. Projektets tre huvuddelar beräknas med varsin rikt kostnad som sedan tas till nämnd för beslut innan start. H4 (dvs den häri föreslagna åtgärden) är inte med i tilldelad budget och kräver ett tillägg om 125 mnkr i investeringsmedel utöver de redan beslutade medel om 325 mnkr.

Även ökade driftkostnader under 2026 samt reinvesteringsmedel under 2026 tillkommer och totalt finansieras H4 av följande poster.

- Ökade investeringsmedel om 125 mnkr (investering i hall och process)
- Ökad driftkostnad på 10 mnkr (hyra av containrar)
- Ökade driftkostnader under 10 år om ca 1 mnkr/år. (Personal och materiel)
- Reinvesteringkostnader på 20 mnkr som finansieras av befintliga medel

Kostnaderna bör finansieras genom justering av VA-taxan. Grovt räknat motsvarar detta en utökning av VA-taxan om ca 4%.

Miljö- och klimatperspektiv – Processbyggnaden placeras och utformas så att den kan nyttjas inom VA-verksamheten även efter att processerna inuti har avvecklats. Befintliga planer på en fordonshall tas i beaktande i utformningen. Byggnaden förbereds för att kunna installera solceller. Genom åtgärderna kan kapaciteten i befintliga vattentäkter hållas så hög som möjligt och minska risken att tvingas ta till akuta åtgärder i en vattenbrist.

Beställare

VA avdelning - Projekt/Utveckling verk.

Entreprenad-/uppdraagsform

Totalentreprenad enligt ABT 06 (entreprenören ansvar för projektering) som generalentreprenör (en avtalspart) i samverkan.

Ersättningsform

Löpande räkning enligt självkostnadsprincipen med offererat entreprenörarvode på 12%.

Avtalsform

Avtalsformen är partnering/samverkan. Det innebär att beställare och entreprenör gemensamt löser de uppgifter/problem som uppkommer genom ett öppet samarbete och integrerad projektorganisation. Beställare och entreprenör arbetar tillsammans mot ställda mål: kvalitet, tid, ekonomi.

I befintligt avtal omfattar entreprenaden om-, till- och nybyggnad av det vattenverk som beskrivs ovan. Projektet VSVV är en del i Visbys framtida vattenförsörjning och omfattar uppförandet av en ny processbyggnad med tillhörande distributionsbyggnad och reservoarer.

I entreprenaden ingår bl.a. rivning av befintliga byggnader, tillbyggnad och nybyggnad av en ny processhall och distributionsbyggnad.

Under entreprenaden får inte vattendistribution eller pågående drift av befintlig anläggning störas eller äventyras.

Entreprenaden delas upp i olika huvuddelar för att möjliggöra att entreprenadarbeten sker under pågående drift samt parallellt med projektering och utredning av framtida process. Huvuddelarna ändras och utformas under projektets projekteringsfaser med nya/ändrade huvuddelar finansierade som riktkostnadsändringar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen 2026-02-10

Tekniska nämnden 2023-01-31 (2023-01-31 TN §19)

Tekniska nämnden 2024-05-29 (2024-05-29 TN §104)

Tekniska nämnden 2024-10-23 (2024-10-23 TN §188)

Presentation på sammanträde

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth

Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Skickas till

Regionstyrelsen